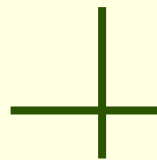

АГРАРНА ПОЛИТИКА

Економија на благосостојба

Мерење на ефектите на политиката – економија на благосостојба

- ⇒ **Економијата на благосостојба** ни помага да разбереме како распределбата (алокацијата) на ресурсите влијае на економската благосостојба на поединечни учесници на пазарот и општеството како целина.
 - ⇒ Пред се не интересираат ефектите на интервенција на државата на благосостојбата.
 - ⇒ Споредување на различни политики и барање на најефективните!
 - ⇒ Подобро користење на расположивите ресурси .
 - ⇒ Логично конзистентна и монетарна оцена на ефектите од влијанијата на политиката на стопанството.
- ⇒ **Благосостојбата ја мериме со помош на ренти.**

Економијата на благосостојба се заснова на поделба на стопанството на три членови:

 - ⇒ Производител – **рента на производителите**
 - ⇒ Потрошувач – **рента на потрошувачите**
 - ⇒ држава (плаќачи на даноци) – **рента на државата**

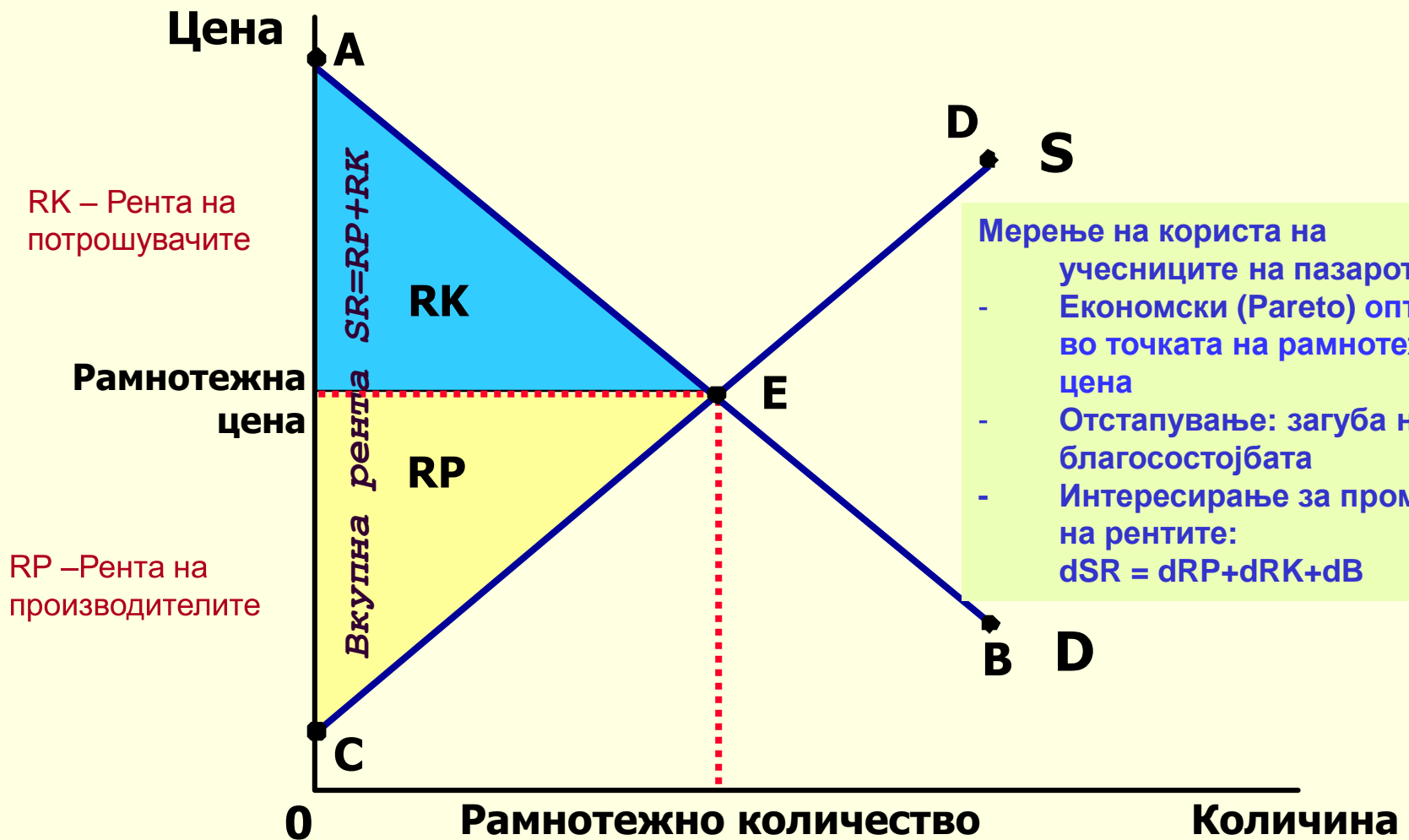
Рента на производителите (RP)

- ⇒ **Рента на производителите** е износ, кој продавачот го примил, намален за производните трошоци.
- ⇒ Ги мери корисностите, кои ги има продавачот на пазарот.
- ⇒ Се мери според крива на понудата.
- ⇒ Цената кај одредена количина, укажува на трошоците на граничниот (маргиналниот) продавач, а тоа е оној, кој би го напуштил пазарот, доколку цената се намали.

Рента на потрошувачите (RP)

- ⇒ Основа е подготвеноста за плаќање: максималната цена, која купувачот е подготвен и способен да ја плати за стоката.
- ⇒ Мери, како купувачот ја оценува вредноста на стоката или услугата.
- ⇒ Рента на потрошувачите е износ, кој е подготвен да го плати потрошувачот за стоката намален за износот кој што всушност го плаќа за неа.

Рентите може да ги употребуваме за мерење на ефектите од мерките на аграрната политика

Водење на аграрната политика

Циклус на политиката (1)

- ⇒ Теоријата за проучување на политиките развила посебна алатка:
 - “теорија на циклуси на политиката”
- ⇒ При тоа **политиката** (*policy* не *politics*) е:
 - ⇒ “постапка или принцип на дејствување, кои ги водат владите, стопанските субјекти или поединци”,
 - ⇒ не е ограничена само на општествените работи
 - ⇒ политиката се обидува да ја сочува состојбата, или да придонесе кон посакувани промени (реформи).

Циклус на политиката (2)

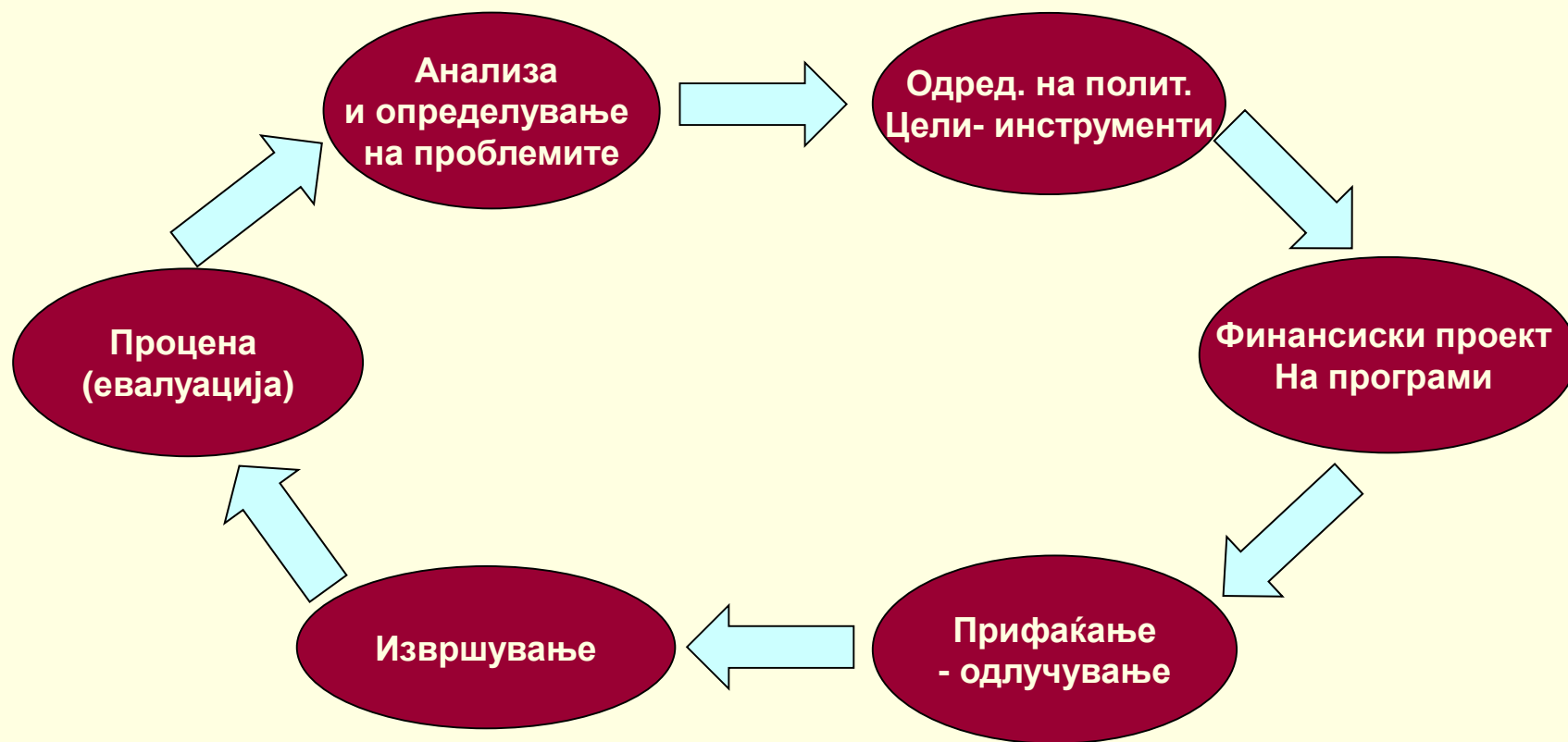
- ⇒ Циклусот на политика е соодветна алатка за проучување на практичните политики, но и за земјоделската политика.
- ⇒ Произлегува од теоријата на општиот менаџмент (го следи текот на функциите на менаџментот).
- ⇒ Овозможува идентификација и отстранување на слабостите, грешките, несистематичноста и придонесува кон нивно подобрување.

Циклус на политиката (3)

⇒ Чекори во теоријата на циклус на политика

- ⇒ Треба точно да се знае каде сме:
 - ⇒ Правење на анализи
- ⇒ Да се знае што сакаме да постигнеме:
 - ⇒ Поставување на цели
- ⇒ Да се определат чекорите за достигнување на целите:
 - ⇒ Градење на стратегии и програми (мерки/инструменти со финансиски рамки)
- ⇒ Да се има способност за следење на чекорот:
 - ⇒ Утврдување на протоколи и постапки на имплементација
- ⇒ Да се знае каде сме во секое време:
 - ⇒ Спроведување на ефективен мониторинг и контрола
- ⇒ Да се формира појдовна точка и подобри следната генерација на стратегија и програми
 - ⇒ Да се учи од искуствата

Циклус на политика

- ⇒ Различни структурирања на циклусот. Едно од можностите.
- ⇒ Перманентен процес во круг. Развој на поединечни фази. Демократски надзор.

1. Утврдување на проблеми (1)

- ⇒ Земјоделската политика се занимава, пред се, со одгласот на незадоволство на производителите со оглед на нивната економска состојба:
 - ⇒ Падови на цени и доход (нестабилност на условите за производство и пазарите).
 - ⇒ Заостанување на доходот во земјоделството во однос на доходот надвор од земјоделството.
 - ⇒ Неправедна распределба на доходот во општеството.
 - ⇒ Неконкурентност во споредба со производителите во странство.
- ⇒ Во политичка смисла, клучна причина за земјоделската политика била и останува потребата за постигнување на “**обезбеденост со храната**”.
 - ⇒ Значење на земјоделството за општ развој и стабилност.
 - ⇒ Достигнување на “соодветен” степен на самоснабдување со храната (однос помеѓу домашно произведената и потрошена храна).
 - ⇒ Во име на безбедноста на храната потребно е да се поддржи домашното земјоделство и со тоа да се влијае на доходот во земјоделството (да се прикрие доходовната цел).
 - ⇒ Тој “проблем” е изумрен и повторно обновен со ценовната криза 2008.

1. Утврдување на проблеми (2)

- ⇒ Растат и барањата за уредување и управување со земјоделството по други прашања (во ЕУ по 1970 година):
 - ⇒ Земјоделството во регионалниот развој (развој на селото).
 - ⇒ Земјоделството и околина (почва, вода, воздух, биодиверзитет)
 - ⇒ Земјоделството и заштита на здравјето, квалитет и безбедноста на храната.
 - ⇒ Земјоделството и климатските промени (ублажување и адаптација).
- ⇒ Општи стратешки цели на државата, кои се насочени кон:
 - ⇒ Зголемување на благосостојбата на населението.
 - ⇒ Поттикнување на конкурентноста на стопанството (зачувување и развој во национални и меѓународни рамки).
 - ⇒ Грижа за подигнување на квалитетот на живеење (здравје, култура) и грижа за околината.
- ⇒ Конкурентноста на земјоделството е во општ интерес и води кон решавање на проблемот на доходот

1. Утврдување на проблеми (3)

- ⇒ Во пракса земјоделската политика останува на решавање на проблемот на доходот на земјоделците.
- ⇒ Различни патишта:
 - ⇒ Протекционизам (ценовни поддршки).
 - ⇒ Буџетски поддршки на доходот
 - ⇒ Прилагодувачки поддршки (подигнување на конкурентноста).
- ⇒ Новите општествени барања водат до нови форми на поддршки за проблемот на:
 - ⇒ Селото, безбедноста на храната, околина.

2. Одредување цели на политиката (1)

- ⇒ Проблемите ги определува државата преку целите на аграрната политика. Се определува проблемот, кој се сака да се реши.
- ⇒ **Целите придонесуваат кон зачувување или промена на одредена состојба.**
- ⇒ Целите се запишани во закони, стратегии, програми, разни документи, и др..
- ⇒ Модерното општество е плурализам на интереси, носители на одлуки и цели. Целта сама по себе не е рационална (одраз е на општествениот консензус за тоа што е проблем), но дава услови за рационално (ефикасно) делување на државата.
- ⇒ Рационалниот систем на цели се однесува со јасна и недвосмислена одредена содржина на цели:
 - ⇒ Целите се остварливи, распределени во поединечни поглавја и меѓу себе поврзани и урамнотежени. Мораме да се согласиме со “ограничената рационалност”.
 - ⇒ Во пракса тешко настанува конзистентен систем на цели.

2. Одредување цели на политиката (2)

- ⇒ Рационалниот систем на цели се однесува со јасна и недвосмислена одредена содржина на цели:
 - ⇒ Целите се остварливи, распределени во поединечни поглавја и меѓу себе поврзани и урамнотежени. Мораме да се согласиме со “ограничената рационалност”.
 - ⇒ МУДРО (Мерливи, Усогласени, Дефинирани, Рационални, Остварливи)
 - ⇒ Во пракса тешко настанува конзистентен систем на цели.

2. Одредување цели на политиката (3)

- ⇒ Целите на аграрните политики кај повеќето држави се споредливи: споредување со економската причина

<i>Економска причина</i>	<i>Цел</i>
1. Проблем на приходот	1. поддршки и стабилизација на земјоделскиот приход
2. Циклични движења на цените на пазарот	2. Стабилизирање на земј.цени
3. Проб.на прих. / пазарна преоќ	3. "Правични" цени за потрошувачите
4. Политичка цел	4. Безбедност на храната
5. Политичка цел/екстерналии	5. Развој на селото и зачувување на земјоделските семејства
6. Екстерналии	6. Заштита за животната средина
7. Екстерналии / Политичка цел	7. Мултифункционалност на земјоделството

2. Одредување цели на политиката (4)

- ⇒ Цели на аграрната политика на РМ
- ⇒ Целите се дефинирани во Законот за земјоделство и рурален развој (ЗЗРР)
- ⇒ Целите на националната земјоделската политика на Република Македонија се насочени кон:
 - ⇒ обезбедување на стабилно производство на квалитетна и поевтина храна и обезбедување на населението со доволни количини храна,
 - ⇒ зголемување на конкурентната способност на земјоделството,
 - ⇒ обезбедување на стабилно ниво на доход на земјоделското стопанство,
 - ⇒ одржлив развој на руралните подрачја и
 - ⇒ оптимално искористување на природните ресурси со почитување на начелата за заштита на природата и животната средина.
- ⇒ Целите не се разликуваат од целите на CAP

3. Одредување мерки на политиката (1)

- ⇒ Со мерките и инструментите на аграрната политика, носителите на одлучување ги извршуваат донесените цели на аграрната политика
- ⇒ Земјоделството е стопанска област со најголем број и разноврстни мерки и инструменти.
- ⇒ Проблем на поделба на мерките
 - ⇒ Според начинот на ефектот?
 - ⇒ Според програмите (вообичаено)?

3. Одредување мерки на политиката (2)

Груба теоретска поделба на поддршките според гледање на решавање на проблемот на доходот

- ⇒ Пазарно-ценовни поддршки:
 - ⇒ Мерки кои го менуваат нивото (креваат) на цените и со тоа ги подржуваат, односно ги стабилизираат приходите
- ⇒ Буџетски поддршки
 - ⇒ Непосредни плаќања
 - ⇒ Буџетски поддршки, кои непосредно влијаат на доходот и посредно влијаат на пазарите
 - ⇒ Посредни буџетски поддршки:
 - ⇒ Посредно го подржуваат доходот и не влијаат на делувањето на пазарите
 - ⇒ Општи услуги за земјоделството
 - ⇒ Надоместоци за услугите, кои земјоделството не може да ги покрие во целост

4. Одлучување

- ⇒ Решенијата не секогаш одговараат идеално на потребите. Најчесто се постигнува компромис меѓу сите инволвирани страни. Избраното решение може да биде едно, или пак комбинација од повеќе решенија.
- ⇒ Решенија се усвојуваат во политичките процеси.
- ⇒ Процесот на одлучување треба да биде отворен и да им дава простор за одговорност на заинтересираните страни со цел тие да ги искажат своите идеи на прифатливост.

5. Извршување

- ⇒ Протоколи
- ⇒ Конзистентност
- ⇒ Едноставност
- ⇒ Трошковен аспект на извршувањето

Мониторинг и евалуација на аграрната политика

Мониторинг на политиката

- ⇒ Во согласност со циклусот на политиката потребо е и следење (мониторинг) и проценка на ефектите на земјоделската политика.
 - ⇒ Тоа би морало да биде нормалниот дел од процесот на одлучување
 - ⇒ Ефективната политика мора постојано да ги корегира променетите односи на политичките преференци.
 - ⇒ Мониторингот е знак на демократски и општествен развој.

Проценка на политиката (2)

- ⇒ Видови на проценка:
 - ⇒ Според времето на изработка:
 - ⇒ ex-post (за назад) и
 - ⇒ ex-ante (за напред)
 - ⇒ Според целта на проценката:
 - ⇒ Проценка на заштита и поддршки на конкурентноста
 - ⇒ Проценка на доходовната состојба

Проценка на политиката (2)

- ⇒ Проценка на заштита и поддршки на конкурентноста
 - ⇒ Поединечни индикатори (номинални, ефективен коефициент на заштита)
 - ⇒ PAM – Матрица за анализа на аграрна-политика
 - ⇒ PSE/CSE калкулации на поддршки на производителите и потрошувачите
- ⇒ Проценка на доходовната состојба
 - ⇒ Калкулации на трошоци и приходи
 - ⇒ Книговодство на земјоделските стопанства (FADN)
 - ⇒ Национална сметка на земјоделството
 - ⇒ Секторски модели на земјоделството (палета на форми и начини)

Проценка на политиката (3)

Процена на заштита и поддршки на конкурентноста

- ⇒ Поединечни индикатори (номинални, ефективен коефициент на заштита)
- ⇒ PSE/CSE калкулации на поддршки на производителите и потрошувачите

Проценка на политиката (4)

Коефициентот на номинална заштита (NPC)

- ⇒ Го мери нивото на заштита на домашните производители.
 - ⇒ Еднаков е на односот помеѓу цените на домашниот пазар и цените на референтниот (светски) пазар.
 - ⇒ По правило се употребува индексна форма.
 - ⇒ Колку е повисок коефициентот на номиналното ниво на заштита, толку се позаштитени домашните производители.
 - ⇒ Вредностите можат да бидат и многу високи (1000 за примерот на ориз во Јапонија).

Проценка на политиката (5)

- ⇒ **ОЕСД индикатори на поддршка ги мерат:**
 - ⇒ Трансферите, кои произлегуваат од земјоделските политики,
 - ⇒ Трансферите помеѓу производителите, потрошувачите и обврзниците за данок.
- ⇒ **Процена на политики:**
 - ⇒ Кои пренесуваат средства до земјоделските производители,
 - ⇒ Независно од нивната природа, цели или ефекти.
 - ⇒ Постојат и општи политики, кои таа процена не ги третира.

6. Проценка на политиката (6)

PSE (Producer Support Estimate)

- ⇒ Со PSE (Producer Support Estimate) показателот на поддршки на земјоделските производители ги мериме трансферите на парични средства од даночните обврзници и потрошувачите до земјоделските производители, предизвикани од мерките на земјоделската политика.
- ⇒ PSE ги мери (вклучува):
 - ⇒ Мерките на пазарно-ценовната заштита (MPS),
 - ⇒ Буџетските плаќања (BT)
- ⇒ Различни показатели за PSE:
 - ⇒ PSE за државата и по производи може да е изразен во апсолутен износ – PSE;
 - ⇒ Може да се изрази и како удел во вкупните бруто приходи на земјоделските стопанства, изразени како вкупна вредност на производството (вреднуван по цените за производителите на прагот на земјоделското стопанство), заедно со буџетските поддршки – процентен PSE (**% PSE**);

6. Проценка на политиката (7)

СТРУКТУРА НА PSE

А. Пазарно-ценовна поддршка (MPS)

Б. Буџетски трансфери

- ⇒ Плаќања, кои темелат на користење на инпутите
- ⇒ Плаќања кои се темелат на произведени количини
- ⇒ Плаќања кои се темелат на капацитети (ha/број на грла)
- ⇒ Плаќања кои се темелат на угарење
- ⇒ Други плаќања (историски права, даночни и каматни олеснувања ...)

6. Проценка на политиката (8)

Процена на поддршка на потрошувачите

⇒ *CSE (Consumer Support Estimate)*

⇒ Ги мери трансферите кон или од потрошувачите на земјоделски производи

⇒ Се пресметува:

$CSE = QC * (PP - BP) + \text{буџетски поддршки на потрошувачите}$

⇒ QC - потрошени количини

⇒ PP - цени на производителите

⇒ BP - цени на граница

6. Проценка на политиката (9)

Процена на поддршките за општи услуги

⇒ GSSE (General Services Support Estimates)

⇒ Ги мери буџетски трансфери за општи услуги во земјоделството (советодавни услуги, образование, истражување ...)

6. Проценка на политиката (10)

Процена на вкупните поддршки

⇒ TSE (Total Support Estimate)

- ⇒ Ги мери вкупните трансвери во земјоделството

$$TSE = PSE + CSE + GSSE$$

6. Проценка на политиката (11)

Процена на доходовната состојба

- ⇒ Калкулации на трошоци и приходи
- ⇒ Книговодство на земјоделските стопанства (FADN)
- ⇒ Економска сметка за земјоделството
- ⇒ Секторски модели на земјоделството

6. Проценка на политиката (12)

- ⇒ За следење на економската состојба, или проектирање на промените во аграрните политики корисни се едноставните калкулации на трошоци и приходи за:
 - ⇒ Поединечна линија на производство (на пр. производство на пченица, одгледување на прасиња),
 - ⇒ Подсектор (на пр. житни култури),
 - ⇒ Или на ниво на земјоделско стопанство.
- ⇒ Во РМ систем на ФАДН
- ⇒ Анализи:
 - ⇒ Следење на ефектите на промените на цените на производителите, инпут цени; буџетски мерки.

6. Проценка на политиката (13)

Економска сметка за земјоделството

- ⇒ Макроекономски показатели за земјоделството
- ⇒ Статистичко следење на економската состојба.
- ⇒ Стандардна методологија за макроекономски сметки.
- ⇒ Сложени системи за податоци. Не добиваме по производи.

6. Проценка на политиката (14)

- ⇒ **Моделите** претставуваат поедноставен приказ на реална ситуација преку претставување на односите помеѓу најважните фактори
- ⇒ Софистициран начин на анализирање и решавање на реални проблеми
- ⇒ Добра алатка за градење проекции, симулации и анализи од типот „што ако“ кои се користат за проценка на јавните трошоци на земјоделската политика, но и за обезбедување на комерцијална предност преку проценка на пазарната структура и резултати
- ⇒ Претставуваат математички израз во форма на равенства или неравенства.
- ⇒ Изградена е палета на најразлични модели кои се применуваат во земјоделството
 - ⇒ *моделите на парцијална рамнотежа*

Agricultural Policy Measures (APM) template

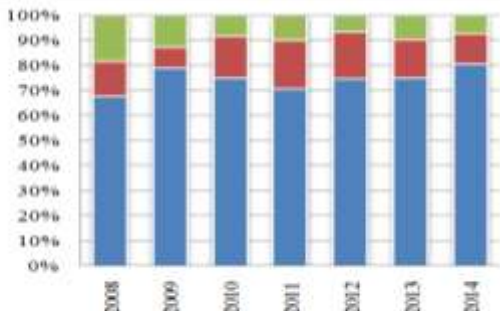
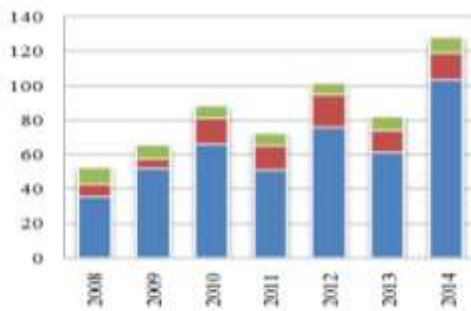
- ⇒ Алатка за класификација и анализа на мерките на земјоделската политика (Rednak & Volk, 2010)
 - ⇒ Класификацијата се базира на
 - ⇒ Класификацијата на ОЕЦД
 - ⇒ Класификацијата на ЕУ на мерките на земјоделската политика
 - ⇒ Примена:
 - ⇒ Компаративна анализа со земјоделската политика со други земји-членки на ЕУ или земји-кандидати на ЕУ
 - ⇒ Споредливост на мерките на земјоделската политика низ годините (поради честите промени).
 - ⇒ Основа за анализа на влијанието на политиката според инјектираните финансиски средства во стопанството.

Agricultural Policy Measures (APM) template

- Класификацијата се базира на
 - Класификацијата на ОЕЦД
 - Класификацијата на ЕУ на мерките на земјоделската политика
- Општа структура:
 - Столб 1: Пазарни мерки и мерки на директна поддршка на производителите
 - Столб 2: Структурни и мерки за руранлен развој
 - Столб 3: Општи мерки поврзани со земјоделството
 - (Дополнително): Разни мерки на земјоделската политика
 - (Дополнително): Други трансфери (не во земјоделството)

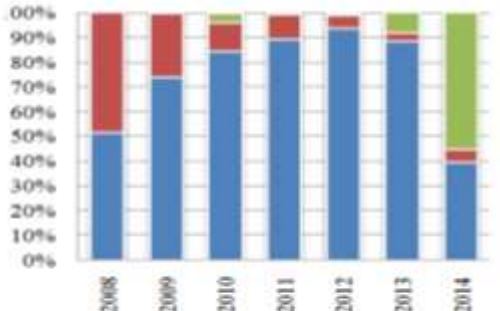
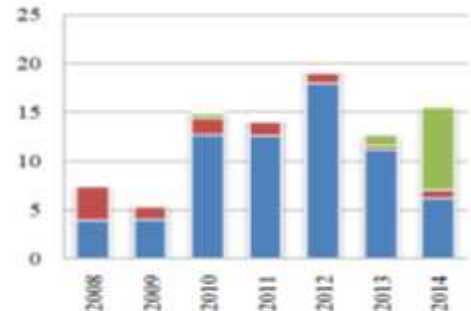
PILLAR	Axes	Group (Sub-groups)
MARKET AND DIRECT PRODUCER SUPPORT MEASURES		
		Market support measures (<i>Export subsidies; Market intervention (intervention buying-in; private storage aid; food aid to third countries); Operational costs for public stockholding; Consumers support; Other and miscellaneous market support measures</i>)
		Direct producer support measures
		Direct payments and variable input subsidies (<i>Direct payments to producers (based on output (price aids); based on current area/animal; based on fixed criteria (decoupled); Other); Variable input subsidies (for seeds and seedlings; for breeding animals; for fuel; fuel tax rebates; for fertilizer and pesticides; interests concessions for short run loans; insurance subsidies; other variable input subsidies; subsidies for on-farm services)</i>)
		Disaster payments and other compensations to producers (<i>based on output; based on area/animal; based on resource retirement; for input purchase; other</i>)
		<i>Miscellaneous - direct producer support</i>
STRUCTURAL AND RURAL DEVELOPMENT MEASURES		
		Improving the competitiveness of the agricultural sector
		On farm restructuring support (<i>On farm investment support (modernization of agricultural holdings; restructuring of permanent crops plantations; land improvement; irrigation; land consolidation; restoring agricultural production potential damaged by disasters); Other on farm restructuring support (setting up of young farmers; adapting to demanding standards; participating of farmers in food quality schemes; other on farm support)</i>)
		Agri-food restructuring support (<i>General support to agricultural sector (improving infrastructure related to agriculture; early retirement; other support to agriculture); Food processing support, marketing and promotion (investments in food processing; marketing and promotion; supporting producer groups; other support to agri-food industry)</i>)
		Forestry support
		<i>Miscellaneous (competitiveness)</i>
		Improving the environment and the countryside
		Environment and landscape targeted payments to producers (<i>Payments to farmers in LFA (based on output; based on area; based on animal numbers; other); Payments to farmers in protected areas (based on output; based on area/animal; other); Agri-environmental and animal welfare payments to farmers (based on output; based on area/animal; other; based on non commodity criteria; first afforestation of agricultural land)</i>)
		Environmental payments not directly linked to agriculture (<i>environmental payments to forestry; other payments with environmental objectives</i>)
		Supporting rural economy and population
		Support to rural population directly linked to farms (<i>Support to on farm diversification into non-agricultural activities; Other on farm support to rural population</i>)
		General support to rural economy and population (<i>Business creation and development; Rural infrastructure and village development (basic infrastructure and services for rural population; village renewal and development); Other measures to support rural areas</i>)
		Building local capacity (LEADER)
		Miscellaneous rural development measures
GENERAL MEASURES RELATED TO AGRICULTURE		
		Research, development, advisory and expert services (<i>research and development projects; extension and advisory service; infrastructure related to vocational training; expert services</i>)
		Food safety and quality control (<i>veterinary control; plant health control; quality control</i>)
		Other general support measures (<i>farmer's and other non-governmental organizations support; information systems; technical assistance; other</i>)
MISCELLANEOUS AGRICULTURAL POLICY MEASURES		
		OTHER TRANSFERS (not to agriculture) (<i>Social transfers to agricultural sector; Budgetary transfers to other sectors (forestry, fishery); Administrative and other costs (ministry; paying agency; inspectorate; veterinary and phyto-sanitary administration); Unspecified non agricultural budgetary transfers</i>)

Пример за резултати од АПМ

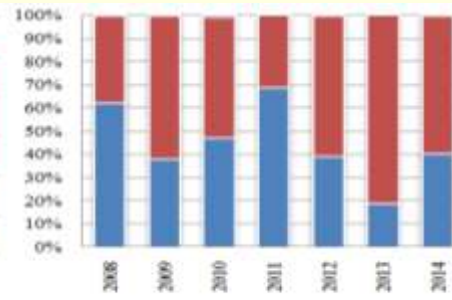
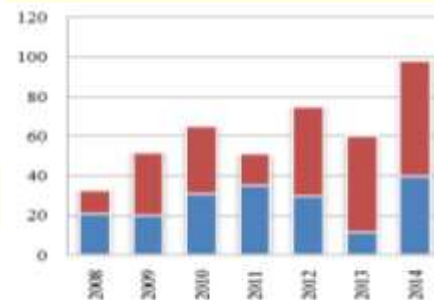
■ Market and direct producer support
■ General measures related to agriculture

■ Structural and rural development
■ Miscellaneous (not allocated)

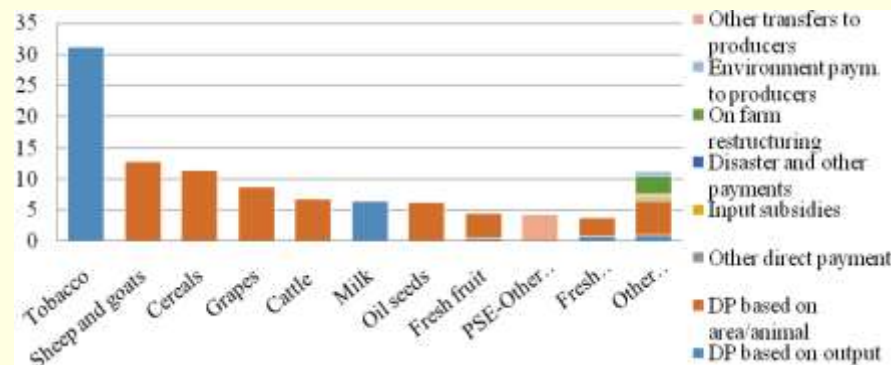
■ Competitiveness
■ Rural economy and population

■ Environment & countryside
■ RDP- miscellaneous

■ DP based on output
■ Decoupled payments

■ DP based on area/animal
■ Other direct payment

■ Other transfers to producers
■ Environment paym. to producers
■ On farm restructuring
■ Disaster and other payments
■ Input subsidies
■ Other direct payment

■ DP based on area/animal
■ DP based on output

6. Проценка на политиката (15)

- ⇒ Податоци во процесот на проценка
 - ⇒ Статистички податоци
 - ⇒ Макро-економски индикатори
 - ⇒ Површини и број на добиток
 - ⇒ Производство
 - ⇒ Пазар и цени
 - ⇒ Структура и број на стопанства
 - ⇒ Податоци за работењето на стопанствата
 - ⇒ Макро ниво: економски сметки во земјоделството
 - ⇒ Микро ниво: FADN

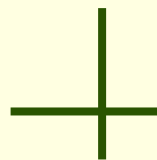
6. Проценка на политиката (16)

- ⇒ Податоци во процесот на проценка
 - ⇒ Податоци за политиките
 - ⇒ МЗШВ: хоризонтални мерки, мерки за градење институционални капацитети ...
 - ⇒ Платежна агенција (АФПРЗРР): програми за: ФП и РР, IPARD ...
 - ⇒ АХВ – мерки поврзани со безбедноста на храна, мерки во сточарството поврзани со ветеринарното здравје и контрола ...

6. Проценка на политиката (17)

Квалитетот на податоците???

АГРАРНА ПОЛИТИКА
**Развој на аграрната
политика на Република
Македонија**

Аграната политика на РМ пред осамостојувањето

- ⇒ Аграрната политика е во надлежност на Федерацијата:
 - ⇒ Сојузно министерство за земјоделство

- ⇒ Содржината на аграрната политика е составена од три групи мерки:
 - ⇒ Мерки поврзани со регулирање на земјиштето;
 - ⇒ Аграрна реформа, земјишен максимум, комасација и арондација
 - ⇒ Економски мерки;
 - ⇒ Цени на земјоделските производи, даноци и други давачки од доходот, инвестиции, кредитна политика, осигурување, субвенции
 - ⇒ Административни мерки
 - ⇒ Заштитни мерки, мерки на контрола, повластувања, принудни мерки

Аграната политика на РМ по осамостојувањето

- ⇒ За прв пат гради самостојна аграрна политика:
 - ⇒ Со фомирањето на првата Влада и во нејзин состав Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство
- ⇒ Четири фази во развојот:
 - ⇒ Од осамостојувањето до 1995 – наследување на поранешните принципи базирани на пазар-цени активности;
 - ⇒ Од 1996-2000: период на приватизација, и изготвување на првата стратегија за развој на земјоделството(1996)
 - ⇒ 2001-2006: период на втора стратегија (2001), потпишување на договор за стабилизација и асоцијација со ЕУ и влез во СТО;
 - ⇒ 2007 па наваму: период на интензивни реформи во насока на хармонизација со ЗЗП (САР) на ЕУ и зголемување на буџетската подршка

Надлежни институции

- ⇒ Надлежен орган за планирање, следење на спроведувањето и проценка на влијанието на мерките и инструментите на политиките е Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство
- ⇒ Надлежен орган за спроведување на мерките и инструментите на политиките како и контролата, е Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој

Надлежни институции

МЗШВ институционална поставеност

Според последната хоризонтална и вертикална реорганизација на секторите во МЗШВ, на централно и регионално ниво, поставеноста е следнава:

МЗШВ сектори:

- Сектор за координација и техничка помош на Кабинетот на министерот
- Сектор за ЕУ интеграција
- Сектор за меѓународна соработка
- Сектор за рурален развој
- Сектор за нормативни и правни работи
- Сектора за анализа на аграрна политика
- Земјоделскиот сектор
- Сектор за регистрирање и управување со земјоделско земјиште
- Сектор за шумарство и лов
- Подрачната организациона единица и сектор за координација
- ИТ сектор
- Сектор за управување со хумани ресурси
- Сектор - шумска полиција (без статус на државни службеници)

Надлежни институции

Управни тела во рамките на МЗШВ:

- Водостопанство
- Управа за ветеринарство
- Управа за здравје на растенијата
- Државна фито-санитарна лабораторија
- Управа за семе и саден материјал
- Хидро-метеоролошка управа

МЗШВ инспекторати:

- Државен земјоделски инспекторат
- Државен инспекторат за шумарство и лов

Агенции во областа на земјоделството и руралниот развој:

3. Агенцијата за финансиска поддршка и рурален развој (АФПЗРР)
4. Агенција за поддршка на развој на земјоделството - Битола (ASDA / АПРЗ)

Јавните претпријатија од таа област:

1. Јавно претпријатие Агро-Берза
2. Јавно претпријатие за стопанисување со пасишта
3. Јавно претпријатие за шуми

Правна рамка на АП на РМ

Правна рамка:

Законот за земјоделство и рурален развој 2010 година.

Националната стратегија за земјоделство и рурален развој 2014-2020

Национална програма за земјоделство и рурален развој 2013-2017

ИПАРД планот на Република Македонија за периодот 2014-2020 година.

Закон за земјоделство и рурален развој - 33РР

⇒ Со овој закон се уредуваат:

- ⇒ планирањето на развојот на земјоделството и руралниот развој,
- ⇒ целите на националната земјоделска политика,
- ⇒ планирање, следење и процена на националната земјоделска политика,
- ⇒ партнерство со социјални и економски партнери од областа на земјоделството,
- ⇒ мерките за уредување и поддршка на земјоделски пазари, директни плаќања и рурален развој,
- ⇒ државната помош во земјоделството и руралниот развој,
- ⇒ формите на организирање и здружување во земјоделството и
- ⇒ контролата на спроведување на мерките и надзорот над спроведувањето.

Финансирање на аграрната политика на РМ

- ⇒ Финансирањето на националната земјоделска политика се врши од:
 - ⇒ Буџетот на Република Македонија,
 - ⇒ Буџетот на Европската унија,
 - ⇒ донации и
 - ⇒ други извори согласно со закон.

ПЛАНИРАЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И ПРОЦЕНА НА НАЦИОНАЛНАТА ЗЕМЈОДЕЛСКА ПОЛИТИКА

- ⇒ Национална стратегија за земјоделството и руралниот развој
 - ⇒ Основен стратешки документ за остварување на целите на аграрната политика;
 - ⇒ Содржи:
 - ⇒ анализа на состојбите во областа на земјоделството, преработка на земјоделски производи и руралните средини,
 - ⇒ среднорочните насоки за развој и активностите за нивна реализација,
 - ⇒ очекуваните ефекти и потребните финансиски средства за спроведување на националната земјоделска политика.
 - ⇒ Ја донесува Владата на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство
 - ⇒ Период: седум години

ПЛАНИРАЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И ПРОЦЕНА НА НАЦИОНАЛНАТА ЗЕМЈОДЕЛСКА ПОЛИТИКА

- ⇒ Национална програма за развој на земјоделството и руралниот развој
 - ⇒ **Содржи:**
 - ⇒ инструменти и мерки
 - ⇒ активности за спроведување на мерките,
 - ⇒ временски распоред и рокови за спроведување
 - ⇒ индикативна финансиска рамка за нивно спроведување.
 - ⇒ **Ја донесува Владата на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство**
 - ⇒ **Период: од три до пет години.**

ПЛАНИРАЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И ПРОЦЕНА НА НАЦИОНАЛНАТА ЗЕМЈОДЕЛСКА ПОЛИТИКА

- ⇒ Годишна програма за:
 - ⇒ финансиска поддршка во земјоделството и
 - ⇒ финансиска поддршка на руралниот развој
 - ⇒ Се донесуваат најдоцна до 31 јануари во годината за која се изготвува.

ПЛАНИРАЊЕ, СЛЕДЕЊЕ И ПРОЦЕНА НА НАЦИОНАЛНАТА ЗЕМЈОДЕЛСКА ПОЛИТИКА

- ⇒ **Анализа на аграрната политика;**
 - ⇒ За планирање, следење на спроведувањето и проценка на влијанието на мерките и инструментите врз целите на АП, се спроведуваат анализи.
 - ⇒ За потребите на анализите МЗШВ:
 - ⇒ собира и обработува податоци за земјоделското производство, структурата на земјоделски стопанства и други податоци од областа на земјоделството и руралниот развој;
 - ⇒ воспоставува бази на податоци и води регистри;
 - ⇒ воспоставува земјоделски пазарен информативен систем и
 - ⇒ воспоставува мрежа на сметководствени податоци на земјоделски стопанства за следење на производно-економските резултати на земјоделските стопанства.